

Закон за изменување и дополнување на Законот за енергетска ефикасност

Член 1

Во Законот за енергетска ефикасност („Службен весник на РСМ“ 32/20, 110/21 и 236/22), во членот 2, се додава нов став (2) кој гласи:

„(2) При остварувањето на целите од ставот (1), надлежните органи ќе се раководат од принципот „енергетската ефикасност прва“ давајќи им приоритет на алтернативните исплатливи мерки во енергетската ефикасност при енергетското планирање како и при носењето на одлуки за соодветните политики и инвестиции, со цел побарувачката на енергија и снабдувањето со енергија да се направат поефикасни, особено преку трошковно-ефективни заштеди на енергијата за крајна употреба, поефикасна конверзија, пренос и дистрибуција на енергијата и иницијативи за одговор на побарувачката на енергија.“

Член 2

Во Членот 5, ставот (4), се менува и гласи:

„(4) При одредување на целите од ставот (1) на овој член, се земаат предвид севкупните цели и придонеси за енергетска ефикасност утврдени од страна на Енергетската заедница.“

Ставот (5) се брише.

Ставот (6) станува став (5).

Член 3

Насловот пред членот 6 и членот 6 се менуваат и гласат:

„Извештај за енергетската ефикасност

Член 6

(1) Заради постигнување на целите утврдени со уредбата од член 5 став (1) од овој закон, Министерството во соработка Агенцијата изработува Извештај за енергетската ефикасност (во натамошниот текст: ИЕЕ).

(2) ИЕЕ се изработува на секои две години и неговата содржина е усогласена со, и претставува основа за изработка на политиките и мерките на димензијата енергетска ефикасност во Планот за енергија и клима, кој го усвојува Владата согласно Законот за енергетика.“

Член 4

Во членот 7, ставот (8) се менува и гласи:

„(8) Единиците на локалната самоуправа кои бројат помалку од 15.000 жители не изработуваат самостојно Програма за енергетска ефикасност од ставот (1) на овој член, годишни планови за спроведување на програмите за енергетска ефикасност од ставот (6) на овој член, и не ги преземаат дејствијата поврзани со изработката на Програмата за енергетска ефикасност и годишните планови за нивно спроведување. За преземањето на дејствијата и изработката на нивните програми за енергетска ефикасност, како и годишните планови за нивно спроведување, овие општини склучуваат договори за меѓуопштинска соработка со најголемата единица на локална самоуправа во соодветниот плански регион врз основа на Законот за меѓуопштинска соработка, која е одговорна за изработка на програмите за енергетска ефикасност, како и годишните планови за нивно спроведување, во соработка со овие единици на локална самоуправа.“

Член 5

Во членот 8, точката 2) се менува и гласи:

„2) изготвување на ИЕЕ;“

Член 6

Во членот 9, точките 6) и 10) се бришат. Точките 7), 8), 9), 11) и 12), стануваат точки 6), 7), 8), 9) и 10).

Член 7

Во членот 10, во ставот (5), бројот „1%“ се заменува со бројот „3%“.

Член 8

Насловот пред членот 11, се менува и гласи:

„Систем за управување со енергија во јавниот сектор“

Во членот 11, ставовите (2), (3), (4), (5) и (6) се бришат.

Член 9

Во членот 12, став (3), точка 9) зборовите „НАПЕЕ“ се заменуваат со зборовите „ИЕЕ“.

Во ставот (5), зборовите „извештаите за реализација на НАПЕЕ“ се заменуваат со зборовите „ИЕЕ“.

Член 10

Во Членот 13, во ставот (2) бројот „5“ се заменува со бројот „6“,

По ставот (3), се додава нов став (4) кој гласи:

„(4) При набавка на возила за патен транспорт, чијашто вредност е повисока од 70.000 евра во денарска противвредност, лицата од јавниот сектор на државно ниво се должни во техничката спецификација да ги наведат очекуваните еколошки и енергетски влијанија за времетраењето оперативниот период на возилата за патен транспорт, доколку тоа е економски оправдано и технички соодветно, при тоа водејќи сметка за конкуренцијата помеѓу економските оператори при спроведувањето на јавната набавка. Очекуваните еколошки и енергетски влијанија за времетраењето оперативниот период на возилата за патен транспорт, ќе ги вклучуваат барем следниве параметри:

- 1) потрошувачката на енергија;
- 2) емисиите на јаглерод диоксид (CO₂); и
- 3) емисиите на азотни оксиди (NO_x), неметански јаглеводороди (NMHC) и честички.“

Ставот (4) станува став (5).

Во ставот (5), кој станува став (6), по точката 1) се додава нова точка 2) која гласи;

„2) највисоките прифатливи вредности на емисии на јаглерод диоксид, азотни оксиди, неметански јаглеводороди и честички за времетраењето на оперативниот период на возилата за патен транспорт, како и другите енергетски и еколошки влијанија;“.

Точката 2) станува точка 3).

Во точката 3), која станува точка 4), бројот „4“ се заменува со бројот „5“.

Член 11

Во членот 14, став (10), зборовите „НАПЕЕ“ се заменуваат со зборовите „ИЕЕ“.

Член 12

По членот 14, се додава нов член 14а, кој гласи:

„Член 14а

Доколку Владата пропише алтернативни мерки во согласност со Членот 14, став (5), таквите мерки:

(а) ќе создаваат проверливи заштеди на енергија за финална потрошувачка;

(б) одговорноста на сите учесници во имплементацијата на алтернативните мерки ќе биде јасно дефинирана;

(в) заштедите на енергија коишто се постигнуваат или коишто треба да се постигнат, ќе се одредуваат на транспарентен начин;

(г) количината на заштедата на енергија којашто се бара или којашто треба да се постигне со мерката ќе биде изразена или во финална потрошувачка на енергија или во примарна потрошувачка на енергија, користејќи соодветни фактори на конверзија.);

(д) ќе бидат пропратени со јавно достапен годишен извештај за постигнатите заштеди на енергија од страна на учесниците во имплементацијата на алтернативните мерки, како и со податоци за годишниот тренд на заштеда на енергија;

Алтернативните мерки ќе бидат засновани на следните начела:

(а) следливост на резултатите и преземање соодветни мерки доколку напредокот е незадоволителен;

(б) заштедата на енергија од поединечна акција ќе биде поврзана со еден учесник во нејзината имплементација;

(в) поврзаност и релевантност на активностите на учесниците при имплементацијата на мерките со бараните заштеди на енергија.“

Член 13

Во членот 23, по ставот (2) се додаваат два нови става, (3) и (4), кои гласат:

„(3) При процената од ставот (1) на овој член се изработува економска анализа на сите релевантни економски ефекти, се земаат предвид трошоците и заштедата на енергија од зголемената флексибилност во снабдувањето со енергија и од пооптималното функционирање на електричните мрежи, вклучително и избегнатите трошоци и заштеди од намалените инвестиции во инфраструктурата.

(4) Трошоците и придобивките земени предвид ќе го вклучуваат најмалку следново:

1) Придобивки

-Вредност на испораката за потрошувачот (топлинска и електрична енергија)

-Надворешни придобивки како што се еколошки придобивки, емисии на стакленички гасови и здравствени и безбедносни придобивки,

-Ефектите на пазарот на трудот, енергетската безбедност сигурност и конкурентноста.

2) Трошоци

-Капитални трошоци на постројки и опрема,

-Капитални трошоци на поврзаните енергетски мрежи,

- Варијабилни и фиксни оперативни трошоци,
- Трошоци за енергија,
- Трошоци за животна средина и здравје и безбедност,
- Трошоци за труд и пазар, енергетска сигурност и конкурентност.“

Ставот (3) станува став (5).

Член 14

Во членот 27, во ставот (2), точката на крајот од реченицата се заменува со запирка (,) по која се додаваат зборовите: „но истите можат да бидат обезбедени и од страна на корисникот на енергетските услуги.“

Во ставот (7), точката 1) се менува и гласи: „моделите на договори за енергетски услуги за загарантирани заштеди и за заеднички финансиски заштеди кои се користат при договарањето на енергетски услуги, кои особено содржат:“

Во точката 1), се додаваат две нови алинеи кои гласат:

„- референтни датуми за остварување на заштедите;

- листа на чекори за имплементација на мерките и, каде што е применливо, поврзани трошоци;

- контрола на квалитетот и гаранции;

-одредби во случај на промена на законодавството и договорни казни;“

Точките 2) и 3) се бришат.

Член 15

Членот 31 се менува и гласи:

„Стратегија за реконструкција

Член 31

(1) На предлог на министерството, Владата донесува долгорочна Стратегија за поддршка на реконструкцијата на згради за домување, јавни и комерцијални згради, за периодот до 2050 година (во натамошниот текст: Стратегија за реконструкција), со цел трансформација на постоечките згради во високо енергетски-ефикасни и декарбонизирани згради со речиси нулта потрошувачка на енергија.

(2) Со Стратегијата за реконструкција треба да се обезбеди ефикасно, економски-оправдано намалување на потрошувачката на енергија, со примена на мерки за енергетска ефикасност и истовремено намалување на загадувањето на животната средина и ублажување на климатските промени.

(3) Стратегијата за реконструкција содржи:

- 1) преглед на националниот фонд на згради, врз основ на претходно изготвена типологија на згради и моментална состојба на реконструирани згради;
- 2) идентификување на трошковно-ефективни пристапи за реконструкција кои се релевантни за видот на зградата и за климатската зона;
- 3) политики и мерки за подобрување на енергетската ефикасност при темелни реконструкции на згради, вклучително и темелни реконструкции во фази, како и за поддршка на трошковно-ефективни мерки за реконструкција;
- 4) преглед на политиките и активностите за таргетирање на сегментите од националниот фонд на згради со најлоши перформанси, дилемите за поддршка, како и преглед на релевантните национални активности за ублажување на енергетската сиромаштија;
- 5) политики и дејствија насочени кон сите јавни згради;
- 6) идна перспектива која има за цел насочување на инвестициските одлуки од страна на сопствениците, градежната индустрија и финансиските институции;
- 7) преглед на националните мерки и иницијативи за промоција на паметни технологии и поврзани и интегрирани згради и заедници, како и на вештините и образованието во градежништвото и секторот на енергетска ефикасност;
- 8) објективна и заснована на факти процена на очекуваната заштеда на енергија и другите придобивки поврзани со здравјето, безбедноста и квалитетот на воздухот; и
- 9) патоказ со мерки и утврдени индикатори за мерење на напредокот во однос на долгорочната цел за намалување на емисијата на стакленичките гасови на Енергетската заедница, кој вклучува индикативни одредници за 2030, 2040 и 2050 година.

(4) Министерството ја доставува Стратегијата за реконструкција од ставот (1) на овој член до Секретаријатот на Енергетската заедница, најдоцна во рок од 30 дена од денот на донесувањето.

(5) Министерството го следи спроведувањето на Стратегијата за реконструкција и на секои три години го известува Секретаријатот на Енергетската заедница за напредокот во остварувањето на Стратегијата за реконструкција.

(6) Во согласност со преземените обврски со Договорот за енергетската заедница, на предлог на Министерството, на секои три години Владата ја ревидира Стратегијата за реконструкција. Министерството ја доставува ревидираната Стратегија за реконструкција до Секретаријатот на енергетската заедница.

(7) При изработката на Стратегијата за реконструкција, како и при нејзиното ревидирање, Министерството спроведува јавна дискусија со сите чинители. Резимето од спроведените јавни консултации претставува составен дел на Стратегијата за реконструкција

(8) Средствата за изготвување на Стратегијата за реконструкција на згради се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, грантови или донации.

(9) Стратегијата за реконструкција на згради се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на веб страницата на министерството.

Член 16

По членот 31, се додаваат три нови члена 31а, 31б и 31в, кои гласат:

„Механизми за постигнување на целите на Стратегијата за реконструкција

Член 31а

За поддршка на целите на Стратегијата за реконструкција и потребните инвестиции, Министерството при креирањето на политиките и мерките за спроведување на Стратегијата за реконструкција овозможува олеснет пристап до следниве механизми за:

- 1) агрегација на проекти, според инвестициски платформи или групи, како и конзорциуми на мали и средни претпријатија, за да се овозможи пристап на инвеститорите
- 2) намалување на согледаниот ризик од операциите за енергетска ефикасност за инвеститорите и приватниот сектор;
- 3) користење на јавното финансирање за поттикнување на дополнителни инвестиции од приватниот сектор, како и за справување со пазарните нарушувања;
- 4) насочување на инвестициите во енергетски ефикасни јавни згради, во согласност со насоките на Енергетската заедница; и
- 5) овозможување на достапни и транспарентни советодавни алатки, како и едношалтерски систем за потрошувачите и енергетските советодавни услуги, за соодветните финансиски инструменти и енергетска ефикасност.

Мерки за поддршка на енергетската ефикасност на згради за домување, јавни и комерцијални згради

Член 31б

(1) Врз основа на донесената Стратегија за реконструкција од членот 31 од овој закон, Владата на предлог на Министерството, донесува Уредба за мерките за поддршка за реконструкција на зградите за домување, јавните и комерцијалните згради, чија цел е подобрување на нивната енергетската ефикасност.

(2) Со уредбата од ставот (1) на овој член, особено се пропишуваат:

- 1) видовите на мерки за поддршка за енергетска ефикасност за кои се доделуваат финансиски средства и други поволности и олеснувања;
- 2) посебните услови кои треба да ги исполнат корисниците на мерките;

3) инсталациите, опремата, инфраструктурата, вклучувајќи ја и дигиталната инфраструктура со која се подобрува енергетската ефикасност;

4) начинот на определувањето на мерките за поддршка за енергетска ефикасност, начинот на нивната исплата, како и периодот на нивното користење;

5) содржината на одлуката и јавниот оглас за спроведување на тендерската постапка за доделување на финансиските средства и други поволности и олеснувања;

6) начинот на спроведување на тендерската постапка за доделување на финансиските средства и другите поволности и олеснувања;

7) Задолжителните елементи на договорот за стекнување право на користење на финансиските средства и другите поволности и олеснувања;

8) документите кои се доставуваат во постапката за склучување на договорот за стекнување на право за користење на финансиски средства и други поволности и олеснувања; и

9) содржината, формата и начинот на водење на евиденција на корисниците на мерките.

(3) При утврдувањето на мерките во Уредбата од ставот (1) на овој член, и нејзиното спроведување, соодветно се применуваат прописите за контрола на државната помош.

(4) Владата на предлог на Министерството, по претходно донесено решение од Комисијата за заштита на конкуренцијата, донесува годишна програма за мерките за поддршка за реконструкција на зградите за домување, јавните и комерцијалните згради, во која особено се уредува:

1) обемот на вкупната државна помош која се доделува преку мерките за поддршка за реконструкција на зградите за домување, јавните и комерцијалните згради, со цел подобрување на нивната енергетска ефикасност;

2) обемот на државната помош предвидена со секоја од мерките за поддршка за реконструкција на зградите за домување, јавните и комерцијалните згради;

3) максималниот износ на финансиските средства и другите поволности и олеснувања, кој може да биде доделен на поединечен корисник на мерките.

(5) Финансиските средства и другите поволности и олеснувања предвидени со годишната програма од ставот (4) на овој член се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија и/или други извори на финансирање.

(6) Правото за користење на мерките се стекнува со примена на постапки засновани на начелата на објективност, транспарентност и недискриминација.

Доделување на право на користење на мерки за поддршка на енергетската ефикасност на згради за домување, јавни и комерцијални згради

(1) Корисниците на мерките за поддршка за реконструкција на зградите за домување, јавните и комерцијалните згради се избираат преку спроведување на тендерска постапка.

(2) Во тендерската постапка соодветно се применуваат одредбите од Законот за јавните набавки.

(3) За спроведување на постапката од ставот (1) на овој член, Министерството:

1) донесува одлука за започнување на тендерска постапка;

2) Формира комисија за спроведување на тендерска постапка;

3) ја одобрува тендерската документација;

4) го објавува огласот; и

5) донесува одлука за избор на најповолен понудувач или одлука за поништување на тендерската постапка.

(4) Комисијата од ставот (3) точка 2) на овој член:

1) ги подготвува огласот и тендерската документација;

2) ја спроведува тендерската постапка;

3) ја спроведува евалуацијата на понудите;

4) доставува предлог до Министерството за донесување на одлука за избор на најповолен понудувач или одлука за поништување на тендерската постапка.

(5) Против одлуката од ставот (3) точка 5) на овој член, може да се поднесе жалба до Државната комисија за жалби по јавни набавки во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката.

(6) Министерството во рок од 30 дена од конечноста на одлуката за избор, склучува договор за право на користење на мерките за поддршка за реконструкција на зградите за домување, јавните и комерцијалните згради со најповолниот понудувач.“

Член 17

Во членот 32, во ставот (3), точките 4), 9) и 11) се заменуваат со нови точки кои гласат:

„4) минималните барања за енергетска ефикасност и условите за проектирање и градба на нови и значителна реконструкција на постојни згради или градежни единици од аспект на енергетска ефикасност;

9) типовите на згради и градежни единици во сопственост на лицата од јавниот сектор за кои е задолжително вградувањето на сончеви колектори за топла вода при изградбата на нови и значителна реконструкција на постојните згради;

11) надзорот над издадените сертификати за енергетски карактеристики на зградите.“

Точките 12) и 13) се бришат.

Член 18

Во членот 36, став (3) запирката и зборовите „како дел од НАПЕЕ“ се бришат.

Член 19

Во членот 38, став (2), точка 2), по заградата се додава „“ и зборовите: „како и начинот на собирањето податоци за потрошувачка на енергија на зградите и дејноста што се врши на локацијата и анализата на податоците“.

Точката 4) се менува и гласи:

„4) методологија за пресметка, мерење и верификација на заштедата на енергија кај зградите, како и за пресметка на трошковно-оптималните нивоа на минималните енергетски барања за карактеристиките на зградите и градежните елементи;“

Член 20

Во членот 39, ставот (1) се менува и гласи:

„(1) Министерството ги спроведува испитите и издава овластувања за енергетски контролори на згради, врз основа на програма која ја донесува министерот. Министерството може да ангажира правен субјект за организирање на испитот назначен од министерот.“

Член 21

По членот 40, се додава нов член 40а, кој гласи:

„Комисија за избор на правно лице за спроведување на обука и усовршување на енергетски контролори на згради

Член 40а

(1) За целите на спроведување на повикот за избор на правно лице за спроведување на обука и усовршување на енергетски контролори на згради, Агенцијата формира стручна тричлена комисија, од кои еден е претседател.

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член:

1) ги отвора пријавите;

2) ги оценува пријавите во согласност со овој закон и подготвува записник од отворањето;

3) дава предлог за избор на правни субјекти кои ги исполнуваат барањата да бидат даватели на обука; и

4) подготвува извештај од оцената на пријавите, кој вклучува предлог за избор на спроведувачи на обука.

(3) Извештајот од став (2), точка 4), комисијата го поднесува до директорот на Агенцијата.“

Член 22

Во членот 58 став (1) зборовите: „до 31 март 2024 година“, се заменуваат со зборовите: „до 31 март 2025 година“.

Во ставот (4) зборовите: „до 31 март 2024 година“, се заменуваат со зборовите: „до 31 март 2025 година“.

Член 23

Во членот 59, ставот (1) се брише. Ставовите (2), (3) и (4) стануваат ставови (1), (2) и (3).

Член 24

Во членот 65, став (1), точката 2) се брише. Точките 3), 4), 5), 6) и 7), стануваат точки 2), 3), 4), 5) и 6).

Во ставот (2), точката 2) се брише.

Член 25

Во членот 9, точка 5), членот 10, став (8) и членот 28, став (2), точка 4), зборовите „НАПЕЕ“ се заменуваат со зборовите „Планот за енергија и клима“.

Член 26

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во Службен весник на Република Северна Македонија.

